

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 14 juli 1914 kl. 4 e. m.

Andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 5, angående herr Nilssons i Kristianstad motion, nr 210, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående stadgande av skatteplikt till stat och kommun för vissa därifrån nu fritagna utlänningar m. m.

I motion inom andra kammaren, nr 210, har herr Nilsson i Kristianstad hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om dels utredning och förslag, huruvida och under vilken form utlänningar, som i Sverige åtaga sig eller utföra arbete, utan att enligt hittills gällande föreskrifter vara här i landet underkastade inkomstbevilling eller bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, böra åläggas skatteplikt till stat och kommun; samt dels utredning om, huruvida och i vilken form en förordning, som reglerar dessa arbetares vistelse i riket är behöflig; samt att härefter för riksdagen framläggas de förslag, vartill utredningen må giva anledning.

Till stöd för denna hemställan har motionären åberopat motiveringen till sin motion nr 276 vid 1914 års första riksdag. Denna motivering var av följande lydelse.

Vid 1909 års riksdag väcktes i andra kammaren av herr N. E. Lindberg motion, vari påyrkades beskattning av utländska säsongarbetares *arbetsinkomster* i riket. *Motionen.*

Bevillningsutskottet, som behandlade denna motion, avstyrkte med hänvisning till bland annat den efter utskottets förmenande ringa omfattning, denna import av utländska arbetare hade i vårt land, samt även *Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 13 saml. 4 avd. 5 häft. (Nr 5.) 1*

med hänsyn till den lilla inkomst det för varje dylik säsongarbetare vore fråga om.

Utskottets avstyrkande var dock icke enhälligt, utan från fem ledamöter avlämnades reservation vari påyrkades:

»Att riksdagen, i skrivelse till Kungl. Maj:t, måtte anhålla, att Kungl. Maj:t behagade utreda, huruvida och efter vilka grunder utlänningar, som i Sverige åtaga sig eller utföra arbete utan att enligt hittills gällande föreskrifter vara här i landet underkastade inkomstbevilning eller bevilningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, böra åläggas skatteplikt till stat och kommun, samt att härefter för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen må giva anledning.»

Vid ärendets behandling i andra kammaren bifölls utskottets avstyrkande med 68 röster mot 67, som avgåvos för omförmälda reservation. Första kammaren biföll utan votering utskottets förslag.

Otvivelaktigt beröres här ett förhållande, som torde vara förtjänt att ånyo komma under riksdagens omprövning, den införskrivning av utländska arbetare, som av bevilningsutskottets utredningar 1909 påvisades, pågår fortfarande. Om orsakerna till den import av polska och galiziska jordbruksarbetare, som varje år företrädesvis till en del skånska gods och herregårdar äger rum, äro olika meningar rådande, i det arbetsgivarna påstå, att anledningen är att söka i bristande tillgång på svensk arbetskraft, under det de svenska arbetarna allmänt hålla före, att importen av galizisk arbetskraft avser att motverka de svenska arbetarnas krav på en högre levnadsstandard; den av arbetarna anförda orsaken torde vinna ytterligare tilltro av det faktum, att den första mera avsevärda importen av galizisk arbetskraft till de skånska herregårdarna just inträffade samtidigt med de första försöken av de skånska lantarbetarna att medelst organisation skaffa sig drägligare löneinkomster.

Men icke enbart för jordbruksarbete, utan jämväl på industriellt område pågår år efter år importen av galizisk arbetskraft; sålunda har till Ifö Kaolin- och Chamottefabrik i Kristianstads län under en följd av år införskrivits bortåt 200 stycken dylika arbetare.

Vid bruket ifråga har i dagarna den svenska arbetskraften på order av arbetsgivareföreningen lockoutats, och samtidigt som man således avstänger denna från arbetet, fortsättes arbetet med den galiziska importerade arbetskraften. Tillverkningen vid bruket ifråga utgöres delvis av cement, en vara för vilken som bekant gäller ett ganska avsevärt tullskydd. Det är onekligen en talande tidsbild att se den svenska arbetskraften utkastad, under det galiziska undersåtar fortsätta i ett industriellt av högt tullskydd gynnat företag, och ändå förvånar man

sig på sina håll över den bristande fosterlandskärleken och offervilligheten bland landets på dylikt sätt behandlade arbetare.

I beskattningsavseende är denna importerade galiziska arbetskraft, som i regel aldrig låter sig mantalsskrivas här i riket, särdeles gynnsamt ställd, och det kan icke annat än väcka bitterhet hos den svenska arbetaren, då han till stat och kommun skall erlägga skatt för sin arbetsinkomst, samtidigt som den med honom om förvärvsmöjligheterna konkurrerande utländske arbetaren i regel reser, innan han här blivit skattepliktig.

Att dessa här i riket som säsongarbetare sysselsatta utlänningar, som icke i annan ordning äro skyldiga att erlägga skatt, böra förpliktigas att erlägga skatt för sin arbetsinkomst, antingen själva eller ock genom de arbetsgivare som införskriva dem, är ett önskemål, som i rättfärdighetens namn väl näppeligen kan avvisas; om sättet härför och om beskattningen skall gälla såväl stat som kommun torde genom en blivande utredning lämpligast kunna angivas.

Men även i ett annat hänseende torde denna import av utländsk arbetskraft förtjäna uppmärksammas. Enligt en av kungl. kommerskollegiums avdelning för arbetsstatistik gjord undersökning om förekomsten av utländska jordbruksarbetare i Sverige år 1907 framgår, att dessa arbetare hitkomma bundna av på förhand undertecknade arbetskontrakt, vadan de således äro helt prisgivna åt vad arbetsgivaren i dessa kontrakt stipulerat. Vid mera än ett tillfälle ha också klagomål från dessa säsongarbetare framkommit, både i fråga om bostäder m. m. och det vore enligt min mening icke för tidigt, att man i likhet med vad fallet är i Danmark medelst någon förordning eller föreskrift reglerade och kontrollerade dessa arbetares vistelse i landet, detta så mycket mera som det vid tvist om kontraktsbestämmelserna eller vid avsked med flera tillfällen blir det allmänna, som får taga hand om och bekosta hemsändandet av dessa galiziska och polska arbetare.

På grund av motion i första kammaren beslöt 1907 års riksdag i enlighet med lagutskottets hemställan att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag till lagbestämmelser, varigenom för landet skadlig invandring såvitt möjligt må hindras samt i övrigt utlänningars inflyttning och bosättning inom landet på lämpligt sätt ordnas.

I motiveringen till denna riksdagsskrivelse anfördes bland annat, att det vore uppenbart, att de folk kategorier, som invandrade, vore av mycket olikartad beskaffenhet. Ärliga och fullt hederliga förvärvsuppsåt

Historik.

*Riksdagens
skrivelse
år 1907.*

i förening med oförvållade svårigheter i hemlandet dreve tvivelsutan mången att i främmande land söka ett bättre livsuppehälle. I andra fall åter vore motivet av mindre god beskaffenhet och invandrarens medborgerliga egenskaper av lägre värde. Att immigrationen kunde vara förbunden med vissa olägenheter för det land, dit den skedde, torde ej kunna förnekas. Riksdagen ville ock med avseende å förhållandena hos oss söka visa, att i några fall så vore händelsen.

Ur ekonomisk synpunkt framhölls, hurusom många hit invandrande utlänningar sökte förvärva sitt uppehälle genom att på ett mot redbara svenska handelsmän illojalt sätt utöva en affärsverksamhet, vilken ofta ej heller vore till den köpande allmänhetens bästa. Invandrande arbetssökande utlänningar kunde i vissa fall obehörigen bidra till att försämra svenska arbetares utsikt till förvärv. Särskilt i de norra delarna av vårt land besöktes kusttrakterna regelbundet varje vår av arbetssökande finnar, vilka på hösten återvände hem, och torde denna invandring i nyssnämnda hänseende icke vara utan olägenhet. Då de invandrande därjämte oftast saknade varje tillgång, vore risken betydlig, att de fölle fattigvården till last, vilket också ofta sades inträffa.

*Motioner vid
1909 års
riksdag.*

Vid 1909 års riksdag väcktes i andra kammaren en motion, nr 106, vari hemställdes, det riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om framläggande av förslag till särskilda bevillningsavgifter för utlänningar, som i Sverige åtaga sig eller utföra arbete utan att där vara uppförda till beskattning.

I motiveringen hänvisas till beslut vid 1908 års riksdag om särskilda bevillningsavgifter för kringresande musikanter med flera, och göres gällande, att denna lagstiftning krävde sina konsekvenser. Detta syntes ock hava föresvävat herr finansministern, då han i motiveringen till 1908 års proposition yttrade: »Den allmänna synpunkten, att utlänningar må i beskattningshänseende åtminstone likställas med landets egna invånare, synes mig emellertid konsekvent böra föranleda därtill, att alla utlänningar, som här uppträda, underkastas beskattning.»

De skäl motionären anförde för sin hemställan voro huvudsakligen följande. Utlänningarna borde icke vara gynnsammare ställda i konkurrensen än svenska näringsutövare, samt stat och kommun behövde skatteinkomster även av utlänningar.

I en annan motion, nr 107, hemställde samma motionär med hänvisning till motiveringen för motion nr 106, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och därpå grundat förslag till lag, varigenom arbetsgivare i Sverige, som genom kontrakt eller

annan överenskommelse antager utlänning i arbete, förpliktas att ersätta alla kostnader för stat eller kommun, som kunna uppstå, därest sådan arbetare faller allmänna fattigvården till last eller genom det allmännas försorg måste hemsändas till sitt land igen.

Förstnämnda motion avstyrktes av bevillningsutskottet, som i sitt utlåtande bland annat redogjorde för skattelagstiftningen på hithörande områden i Preussen, Danmark och Frankrike. Beträffande förhållandena i Sverige anförde utskottet, att det väl vore sant, att med här rådande stadganden ifrågavarande arbetare i allmänhet lätt undginge skattskyldighet till stat och kommun, men de inkomster, de åtnjöte, vore i det hela så låga, att de i varje fall icke skulle bliva beskattade.

Att utan vidare jämställa säsongarbetarna, vilka dock utförde ett produktivt och för landets hushållning viktigt arbete, med utländska artister, musikanter m. fl., ansåg utskottet ej gå för sig.

Därtill komme, att en dylik beskattning torde medföra en del mindre önskvärda konsekvenser. Nödig effektivitet åt bestämmelser i berörda hänseende torde nämligen vinnas endast genom att ålägga arbetsgivare, som införskreve den utländska arbetskraften, ansvaret för utskyldernas vederbörliga erläggande. Härifrån vore steget lätt taget att låta arbetsgivare i allmänhet svara för sina arbetares utskylder, ett förhållande, som, på samma gång det givetvis komme att i många fall för arbetsgivaren medföra orättvisa utgifter, skulle ställa arbetaren under ett visst förmynderskap.

Erinras borde för övrigt, att ifrågavarande säsongarbetare icke inom landet åtnjöte alla de förmåner, som bereddades de där bosatta arbetarne. Sålunda finge deras barn icke här åtnjuta skolundervisning, och någon rätt att vid behov erhålla fattigvård funnes ej för arbetarna i fråga.

I varje fall torde införandet av en särskild skattelagstiftning rörande utlänningar böra hava att stödja sig på en långvarig erfarenhet om densammas nödvändighet.

I avgiven reservation hemställdes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att Kungl. Maj:t behagade utreda, huruvida och efter vilka grunder utlänningar, som i Sverige åtaga sig eller utföra arbete utan att enligt hittills gällande föreskrifter vara här i landet underkastade inkomstbevillning eller bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, böra åläggas skatteplikt till stat och kommun, samt att härefter för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen må föranleda.

Reservanterna ansågo, att utskottet bort bland annat uttala, att de strävanden, att denna utländska arbetskraft icke skulle undgå skattskyldighet, som i motionen komme till synes, vore värda statsmakternas beaktande.

Att, såsom motionären ifrågasatt, ålägga de utlänningar, varom här vore fråga, bevillningsavgifter i ungefärlig analogi med dem, som åläge utländska artister, musikanter m. fl., syntes emellertid reservanterna icke böra ifrågakomma, utan torde beskattningen skäligen böra ansluta sig till de allmänna reglerna för inländsk mans skattskyldighet till stat och kommun. För att vinna nödig effektivitet åt bestämmelser i sådant syfte torde böra komma under omprövning, huruvida och i vad mån arbetsgivare, som införskriver den utländska arbetskraften, borde ansvara för utskyldernas vederbörliga erläggande.

Genom bifall till bevillningsutskottets hemställan avlog emellertid riksdagen såväl reservationen som motionen.

Även motion nr 107 blev av riksdagen avslagen, sedan lagutskottet hemställt om avslag å densamma.

*Kungl. Maj:ts
proposition
angående för-
bud för vissa
utlänningar
att här i riket
vistas.*

Kungl. Maj:t har i en till innevarande riksdag avgiven proposition, nr 55, framlagt förslag till lag angående förbud för vissa utlänningar att här i riket vistas.

Rörande detta lagförslag anförde föredragande departementschefen till statsrådsprotokollet den 8 april 1914 bland annat följande.

— — — — —
Det under år 1911 till lagrådet remitterade förslaget till lag rörande tillsyn å utlänningar i riket innehöll bestämmelser om anmälningsskyldighet för vissa till riket ankommande utlänningar. Vidare meddelades föreskrifter om avvisning av hit ankommande zigenare och vissa andra icke önskvärda invandrare; och slutligen gävos bestämmelser om utlännings utvisning från riket.

I fråga om anmälningsskyldigheten var huvudregeln, att utlännings, som till riket inkommit i syfte att här vinna uppehälle eller bosätta sig, skulle inom viss kort tid hos polismyndighet göra anmälan om sin ankomst och därvid lämna vissa uppgifter angående sin person. Om polismyndigheten icke funne anledning till utlännings avlägsnande från riket föreligga, skulle för honom utfärdas en uppehållsbok, upptagande nyss nämnda uppgifter; boken skulle vid ombyte av boningsort inom riket för vederbörande myndigheter uppvisas. I boken skulle ock i vissa fall ske anteckning, därest utlännings ådömdes straff. Bestämmelserna om utlännings anmälningsskyldighet kompletterades av före-

skrift om skyldighet för den, som hyste utlänning, att därom göra anmälan hos polismyndighet. De nu omförmälda stadgandena voro upptagna i 1—10 §§ av förslaget. I samma förslags 29 § tillades Kungl. Maj:t befogenhet att, där sådant av särskilda omständigheter påkallades, i fråga om utlänning, som inkomme från visst land eller till viss del av riket, förordna om vissa skärpningar av den allmänna anmälningsskyldigheten. Enligt 30 § skulle Kungl. Maj:t, där sådant för rikets försvar erfordrades, kunna i fråga om vissa områden anordna en särskild anmälningsprocedur. Slutligen ägde, jämlikt 31 §, i händelse av krig eller fara för krig Kungl. Maj:t, utan hinder av den föreslagna lagens bestämmelser, utfärda de föreskrifter, som för utlänningars övervakande erfordras.

Beträffande de nu nämnda kontrollbestämmelserna anförde lagrådet, att det remitterade förslagens ståndpunkt härutinnan knappast syntes vara av beskaffenhet att kunna godkännas. Givetvis vore det ock förenat med nära nog oöverbanneliga svårigheter att här få till stånd en fullt tillfredsställande anordning. Med hänsyn till den internationella samfärdselns utveckling och dess utomordentliga betydelse för det moderna samhällslivet kunde det nämligen icke, åtminstone icke under normala förhållanden, ifrågasättas att göra den föreslagna kontrollen allmän och således utsträcka densamma till alla i riket inkommande utlänningar. Och då det givetvis icke läte sig göra att iurikta kontrollen allenast å sådana grupper eller individer, beträffande vilka den vore av inre grunder önskvärd eller behöflig, utan man för utskiljandet av de grupper, kontrollen skulle gälla, måste tillgripa vissa yttre, mer eller mindre godtyckliga grunder, kunde det icke undvikas, att, huru man än avfattade kontrollbestämmelserna, dessa komme att drabba en stor mängd utlänningar, med avseende å vilka särskild uppsikt icke vore erforderlig, men däremot icke bliva tillämpliga måhända just i sådana fall, där uppsikt framför allt vore påkallad. Det föreslagna kontrollsystemet skulle medföra omgång och besvär för utlänningarna och desutom leda till en väsentlig ökning av vissa polismyndigheters arbetsböda. Det vore knappast möjligt att så anordna kontrollföreskrifterna, att icke den, som ville undandraga sig desamma, kunde utan större svårighet vinna sitt syfte. Vad särskilt beträffade den synpunkten, att med de föreslagna bestämmelserna skulle vinnas möjlighet att kontrollera själva invandringen till riket, torde i detta hänseende något nämnvärt gagn icke vara att förvänta av dylika bestämmelser. Det vore nämligen föga antagligt, att utlänning, mot vilken redan vid tiden för invandringen avvisning eller utvisning kunde behöva vidtagas, komme att själv ge-

nom anmälan om sin ankomst till riket bereda myndigheterna tillfälle att ingripa. På grund av vad sålunda anförts och då de ifrågasatta bestämmelserna om avvisning och utvisning uppenbarligen icke med nödvändighet förutsatte tillvaron av de föreslagna kontrollbestämmelserna, hemställde lagrådet, att det måtte tagas under överbäggande, huruvida icke bestämmelserna om anmälningskyldighet för utlänningar borde ur förslaget utgå. — Såsom erfarenheten visat, kunde dock särskilda omständigheter göra det erforderligt att anordna särskild uppsikt över utlänningar, vilka inkomme från visst land eller till viss del av riket, och att på grund härav stadga anmälningsplikt särskilt för dessa utlänningar. Med hänsyn till sådana fall syntes emellertid vara tillräckligt, att åt Kungl. Maj:t inrymdes rätt att förordna om de kontrollbestämmelser, som kunde finnas erforderliga. För den händelse bestämmelserna i 1—10 §§ funnes böra utgå ur förslaget, torde därför såväl dessa bestämmelser som de därmed i sammanhang stående föreskrifterna i 29 § av förslaget böra ersättas med ett allmänt stadgande angående dylik rätt för Kungl. Maj:t, vilket stadgande torde böra inbegripa jämväl de fall, som förutsattes i 30 och 31 §§ av förslaget. Denna kontroll skulle kunna smidigare än som genom lagfästa regler vore möjligt anpassas efter det verkliga behovet, som i förhållande till särskilda länders medborgare gjorde sig gällande tid efter annan med olika styrka. Och någon betänklighet mot att lägga en dylik allmän befogenhet i Kungl. Maj:ts hand borde från förslagets ståndpunkt så mycket mindre förefinnas, som enligt 29—31 §§ under särskilda förhållanden, vilkas vikt icke kunde av annan än Kungl. Maj:t bedömas, åt Kungl. Maj:t inrymts en mycket vidsträckt befogenhet i fråga om kontrollen.

I enlighet med vad lagrådet sålunda hemställt blevo de nämnda 1—10 §§ av 1911 års förslag icke upptagna i det 1913 års riksdag förelagda förslaget, vilket däremot, i 19 §, innehöll en bestämmelse, i sak motsvarande den i 18 § av det nu förevarande förslaget upptagna. — Lagutskottet yttrade i förevarande avseende, att utskottet väl funne lagrådets berörda anmärkningar vara synnerligen välgående; men utskottet hade icke för sin del ansett det härmed vara slutgiltigt utrett, att föreskrifter om kontroll å utlänningar, som i riket inkomme, och en för sådant ändamål anordnad anmälningskyldighet kunde utan olägenhet undvaras och att icke lagstiftningen på förevarande område alltså borde innehålla bestämmelser härom, om än i annan form än i det till lagrådet remitterade förslaget. Det syntes uppenbart, att för vinnande av en effektiv lagstiftning av ifrågavarande art vore nödigt, att myndigheterna bereddes tillfälle att hålla reda på hit ankommande

utlänningar och öva kontroll över deras uppehållsort och deras förehavande i landet. Det vore icke för mycket begärt, att, då svenska medborgare vore underkastade en omfattande registrerings- och anmälningsplikt, man såvitt möjligt sökte genomföra en skyldighet för utlänningar att hålla myndigheterna i landet underkunniga om sitt vistande härstädes. Uti det av kommerskollegium i ämnet avgivna utlåtande hade också kollegium bestämt framhållit nödvändigheten av föreskrifter, på grund av vilka polismyndigheterna kunde erhålla kännedom om alla i riket vistande utlänningar. I Danmark och Norge, vilka med hänsyn till ifrågavarande förhållanden måste anses med vårt land närmast jämförliga, innehölle lagstiftningen på detta område bestämmelser om anmälingsskyldighet. Och det måste anses önskvärt, att lagstiftningen på detta område i de tre nordiska länderna såvitt möjligt anordnades efter samma principer, även om i vårt land rådande särförhållanden påkallade åtskilliga olikheter i detaljerna. Det ändamål, som den av utskottet ifrågasatta lagstiftningen avsåge att tjäna, kunde enligt utskottets mening icke på ett tillfredsställande sätt vinnas genom överlåtande åt Kungl. Maj:t att på administrativ väg anordna en anmälingsskyldighet, där sådant på grund av särskilda omständigheter prövades erforderligt. Även om man bortsåge ifrån att denna Kungl. Maj:t i lagen medgivna rätt närmast angåves såsom avseende undantagsförhållanden, kunde i allt fall därmed icke tillgodoses det ändamål, som med en sådan lagstiftning som den förevarande i huvudsaklig mån avsåges, nämligen att utgöra ett behöfligt stöd för vederbörande myndigheter vid ingripande mot skadliga utländska element.

Ehuru de skäl, utskottet sålunda anfört, kunna vara värda beaktande, har jag dock funnit mig böra ansluta mig till lagrådets ståndpunkt. Att utsträcka kontrollbestämmelsernas tillämplighet till alla utlänningar låter sig givetvis, bland annat av hänsyn till den internationella samfärdselsns krav, icke göra; och att så anordna lagens bestämmelser, att genom dem träffas just de personer, om vilkas förehavanden här i riket det av olika anledningar kunde vara önskvärt att äga kännedom, torde möta alltför stora tekniska svårigheter. Men även om man gjorde sagda bestämmelser allmängiltiga och om den vidlyftiga apparaten komme att fungera oklanderligt, så att icke någon av de med kontrollen avsedda personer kunde undandra sig densamma, synes det mig likväl tvivelaktigt, huruvida något väsentligt vore därmed vunnet. Den kontroll, som därigenom komme till stånd, skulle enligt mitt förmenande bliva av huvudsakligen formell natur och med hänsyn till de praktiska resultaten av föga värde. Visserligen skulle utlänningen vara

skyldig att medföra och för vederbörande myndigheter uppvisa sin uppehållsbok med däri intagna personaluppgifter. Men att dessa uppgifter vore överensstämmande med de verkliga förhållandena, därför ägde man ingen garanti. Någon säkerhet härutinnan kan vinnas endast genom systemet med passtväng, som innebär skyldighet för inkommande utlännings att förete av myndighet i hemlandet utfärdad legitimationshandling. Ett stadgande i denna riktning fanns också i 29 § av 1911 års förslag, enligt vilket Kungl. Maj:t för särskilda fall ägde föreskriva, att invandrare skulle förete legitimationshandlingar och att vid brist på sådana avvísning skulle ske. Emellertid kan det ju icke komma i fråga att i vårt land såsom en för normala förhållanden gällande ordning återinföra det för mer än ett halvt århundrade sedan avskaffade passtväng. — Väl vore det önskvärt, att, såsom lagutskottet yttrat, myndigheterna beredd tillfälle att öva kontroll över här vistande utlännings uppehållsort och deras förehavanden i landet. Men genom anordningen med uppehållsbok kommer man icke längre, än att vederbörande utlännings vistelseort och resor här i riket kunna fastställas. Om hans förehavanden i övrigt vinnes icke därigenom någon kännedom. Visserligen innehöll, såsom nyss är nämnt, 1911 års förslag en föreskrift om införande i utlännings uppehållsbok av uppgifter om vissa straff, som kunde hava blivit honom ådömda. Genom dessa uppgifter skulle ju någon upplysning hava erhållits om utlännings förhållande här i riket; men på skäl, som jag anser vara fullt giltiga, har lagrådet med bestämdhet avstyrkt nämnda föreskrift. I enlighet med vad jag nu anfört, är det min uppfattning, att ett på nu angivna eller liknande grunder uppbyggt kontrollsystem skulle, hur det än i detaljerna anordnades, bliva av skäligen ringa effektivitet. Vad slutligen angår den förut omförmälda, från de nu nämnda kontrollbestämmelserna i 1911 års förslag i viss mån fristående föreskriften, att den, som hyste utlännings, skulle vara skyldig därom göra anmälan hos polismyndighet, synes mig ett ordningsstadgande i denna riktning lämpligen böra meddelas; men detta torde, såsom ock lagrådet antytt, böra ske i administrativ väg. Jag har således ansett, att i förevarande förslag icke böra upptagas några bestämmelser, motsvarande föreskrifterna i 1—10 §§ av 1911 års förslag.

Lika med lagrådet finner jag emellertid, att det på grund av särskilda omständigheter kan bliva erforderligt att anordna särskild uppsikt över vissa utlännings. Förslaget av 1912, i vilket ju stadgandena i de tio första paragraferna av 1911 års förslag uteslutits, innehöll, i 19 §, att i händelse av krig eller fara för krig eller där sådant för rikets försvar eller eljest på grund av särskilda omständigheter prövades

erforderligt, Kungl. Maj:t skulle äga ej mindre förordna, att utlänning, som till riket ankomme, skulle, i enlighet med de närmare föreskrifter, som av Kungl. Maj:t meddelades, hos polismyndighet göra anmälan om sin ankomst, än även utfärda de ytterligare bestämmelser, som för utlänningars övervakande kunde finnas nödiga. Detta stadgande har, i sak oförändrat, influtit i det förevarande förslaget och dess 18 §.

I detta sammanhang tillåter jag mig nämna, att chefen för finansdepartementet, enligt vad han meddelat, har för avsikt att inom den närmaste tiden inför Eders Kungl. Maj:t anmäla ett inom finansdepartementet utarbetat förslag till förordning om ändrad lydelse av vissa paragrafer i förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 juni 1864, enligt vilket förslag utlänning, som vill här i riket under kringresande eller kringvandrande idka hantverk eller annan hantering, skall vara skyldig att därtill utverka sig tillstånd av Kungl. Maj:ts befallningshavande. De nya bestämmelserna skulle väsentligen överensstämma med vad som nu är föreskrivet i fråga om svenska undersåtars rätt att idka gårdfarihandel. Därest sådana bestämmelser komma till stånd, torde detta medföra en ur alla synpunkter önskvärd inskränkning av dylika utlänningars verksamhet här i riket.

Enligt 26 § av förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 juni 1864 skall på särskild prövning av Kungl. Maj:t i varje fall bero, om utländsk man eller kvinna må här i riket idka handelsrörelse; dock är utlänning, under alla förhållanden och även om han undfått tillstånd till handelsutövning, förbjudet att idka gårdfarihandel eller att låta sig användas såsom biträde vid dylik handel, vare sig den sker för svensk eller utländsk mans räkning. Trots detta förbud torde emellertid den av utlänningar här i riket bedrivna gårdfarihandel fortfarande pågå i avsevärd utsträckning; de klagomål, som häröver från svenska köpmän framförts så väl i detta ärende som eljest, äro tyvärr väl grundade. Genom ifrågavarande olovliga näringsfång icke blott skadas svenska handelsidkares legitima intressen, utan förledas ock mindre omdömesgilla köpare att giva ut sina penningar för onödigt och ofta tämligen värdelöst kram. Att i fråga om gårdfarihandel, som av utlänning bedrivs, stadga utvisning som påföljd utöver straffet synes således vara välbetänkt. Härvid bör man emellertid enligt min åsikt stanna. Beträffande övriga slag av sådan olaga handel, som omförmäles i näringsfrihetsförordningen, torde ifrågavarande påföljd gå utöver vad som kan anses nödigt och billigt. Dock finnes det en annan, från nyssnämnda förordnings tillämplighetsområde undantagen, art av handelsverksamhet, som är av den natur, att densamma i förevarande hänseende lämpligen torde böra lik-

ställas med gårdfarihandel; jag avser olovlig brännvinsförsäljning. En bestämmelse, att sådan olovlig försäljning, där den bedrivs av utlänning, kan föranleda utvisning, lärer särskilt för vad rikets nordliga delar angår vara av ett föreliggande praktiskt behov påkallad. Det är nämligen i dessa landsdelar ganska vanligt, att de så kallade langare, som vid järnvägsbyggen och andra större arbetsföretag eller eljest å orter, dit mycket folk samlas, utbjuda brännvin och andra spirituösa drycker, äro av utländsk, finsk, nationalitet. Dessa utlänningar kunna ju lätteligen, genom att återvända över gränsen, undandraga sig de svenska myndigheternas efterspaningar, varefter de vid gynnsamt tillfälle återkomma för att fortsätta sin rörelse. — För den händelse sådan ändring i näringsfrihetsförordningen, som jag förut berört, kommer att vidtagas, synes ock utvisning böra ske, där utlänning dömts för det han, utan vederbörligt tillstånd, här i riket idkat ambulerande hantverk eller hantering. I fråga om förevarande stadganden får jag jämväl hänvisa till övergångsbestämmelsen i promulgationsstadgandet.

I 16 § av förevarande förslag hava sammanförts de i 15 och 16 §§ av 1912 års förslag upptagna föreskrifter beträffande kostnader i avvisnings- eller utvisningsärende. I det sistnämnda förslaget hade 17 § följande lydelse: Har arbetsgivare låtit införskaffa utländsk arbetare och varder denne från riket utvisad, vare arbetsgivaren pliktig ersätta statsverket kostnaden för arbetarens befordrande till den utländska ort, dit han sändes, för så vitt utvisningen föranletts av brott eller annan omständighet, som inträffat under tiden från arbetarens ankomst till riket och intill dess en månad förflutit från det arbetsanställningen upphört; dock vare arbetsgivaren från nämnda förpliktelse befriad, därest vid inträffandet av den omständighet, som föranledde utvisningen, ett år förflutit från arbetarens ankomst till riket. Föranledes utvisning av brott, som arbetaren före ankomsten till riket förövat, vare, där förhör i ärendet ägt rum inom ett år från det arbetaren till riket anlät, arbetsgivaren likaledes förpliktad att ersätta statsverket sådan kostnad, som i första stycket sägs. — När detta ärende senast, den 31 december 1912, inför Eders Kungl. Maj:ts anmäldes, framhöll föredragande departementschefen, att genom bestämmelserna i den nyssnämnda 17 § reglerades allenast en detalj, och kanske en av de mindre väsentliga detaljerna, av det rätt omfattande och svårlösta spörsmålet om arbetsgivares ansvarighet för utländska arbetare, som han till riket införskaffat; det låte sig icke göra att i en lagstiftning av förevarande art reglera frågan om utländsk arbetskrafts användande inom landet och villkoren därför, en fråga, som

visserligen vore av ganska allvarlig natur och borde noga uppmärksammas. Denna uppfattning delades av lagutskottet, såsom framgår av dess utlåtande med anledning av en i samband med den oförmälda propositionen väckt motion. Lika med min företrädare i ämbetet finner även jag det ämne, som avsågs med stadgandena i den nämnda 17 § av 1912 års förslag, utgöra allenast en jämförelsevis oväsentlig detalj av den betydelsefulla frågan om arbetsgivares ansvarighet för utländska arbetare, som han till riket införskaffat, och därmed sammanhängande spörsmål. Vid sådant förhållande synes mig emellertid det lagliga reglerandet av detta ämne lämpligen böra för det närvarande få anstå för att upptagas tillika med den nämnda större frågan, när denna anses mogen att lösas i ett sammanhang. Någon avsevärd praktisk olägenhet torde ett sådant uppskov näppeligen föranleda. Ifrågakomna stadganden hava således icke blivit i förevarande förslag upptagna.

Beträffande förhållandena på lithörande områden i utlandet kan utskottet meddela följande uppgifter. *Utländska förhållanden.*

I Preussen äro, enligt vad som meddelas i bevillningsutskottets utlåtande nr 33 vid 1909 års riksdag, utländska säsongarbetare underkastade skattskyldighet till stat och kommun. Vederbörande skattemyndigheter hava där endast att hålla sig till gällande allmänna bestämmelser, vilka beträffande statsskatten återfinnas i »Einkommensteuergesetz» av den 19 juni 1906 § 1, mom. 3, som föreskriver, att utlänningar äro skyldiga erlägga inkomstskatt, därest de äro bosatta i Preussen eller där uppehålla sig över längre tid än ett år. Vidkommande kommunalskatten stadgar »Kommunalabgabengesetz» av den 14 juli 1893, att inflyttande personer (oavsett nationalitet) kunna, även om de icke inom kommunen taga sitt hemvist, i likhet med kommunens övriga medlemmar underkastas beskattning, därest de uppehålla sig inom kommunen längre tid än tre månader. *Preussen.*

Enligt meddelande från svenske ministern i Kristiania finnas i Norge inga särskilda bestämmelser rörande utländska säsongarbetares beskattning, utan äro dessa endast underkastade de allmänna skattebestämmelserna. *Norge.*

I »skattelov for byerne» av den 18 augusti 1911 med tillægslov av den 28 juni 1912 bestämmes i § 10 följande: »Forpligtet til at svare skat til kommunen av sin formue og indtægt — med de begrænsninger, som følger av nærværende lov — er:

a. Personer, som er bosat eller vedvarende opholder sig inden riket.

c. I utlandet bosatte personer og utenlandske selskaper og indretninger, som utøver eller deltar i nogen næringsdrift eller virksomhet, der drives eller bestyres her i riket, eller som her i riket besidder formue i fast eiendom eller løsøre eller av saadan eiendom eller løsøre oppebærer indtægt.»

I en utgiven kommentar till nämnda lag av byråchefen J. E. Thomle anføres i fråga om ovan citerade paragraf: »Utlændinger vil efter denne bestemmelse kunne skatlægges i alle tilfælde, hvor de inden riket driver selvstændig virksomhet — — —. Bestemmelsen er derimot ikke ment at skulle ha anvendelse paa lønnet arbeide.»

Liknande bestämmelser finnes även i »skattelov for landet» av den 18 augusti 1911.

Danmark.
Beskatt-
ningen.

Beskattningen av utlänningar äger i Danmark rum i enlighet med nedan återgivna bestämmelser.

»Lov om Skat til Staten» bestämmer i fråga om »Indkomstskatten» följande:

»§ 2. Skattepligten paahviler:

1) enhver Person, der er bosat her i Landet, (jfr § 3, Nr 3) — —

3) enhver Person, som uden at være bosat her i Landet — — — udøver eller er Deltager i nogen Næring eller Virksomhed her i Landet.

§ 3. Undtagne fra Skattepligten ere:

2) Udlændinge, der tage midlertidigt Ophold her i Landet, dog ikke for de Indtægters Vedkommende, der omhandles i § 2, Nr 3. En Udlændings Ophold anses ikke for midlertidigt, naar han stadig har opholdt sig her i Landet i et Aar.

§ 9. Skatten ansættes efter Indkomsten i det Kalenderaar, der gaar forud for Ligningen — — —»

Beträffande »Formueskatten» heter det:

§ 10. Skattepligten paahviler samtlige de i § 2 under Nr 1—3 nævnte Personer — — —

§ 36. Hvis en skattepligtig Person i Skatteaarets Løb afgaar ved Døden eller opgiver sin Bopæl her i Landet — — — bortfalder Skattepligten med Udløbet af det Skattehalvaar, i hvilket Begivenheden er indtraadt.

Det samme gælder, naar en udenfor Landet bosat Person der har været skattepligtig i Henhold til nærværende Lovs § 2, Nr 3 i Skatte-

aarets Løb mister de Indtægter, opgiver den Virksomhed eller afhænder de Ejendomme, hvortil hans Skattepligt knytter sig.

»Lov om den kommunale Beskatning» innehåller följande hit-hörande bestämmelser:

»§ 1. Forpligtelse til at svare personlig Kommuneskat paahviler enhver der har fast Ophold i en Kommune her i Landet (Opholds-kommun) — — — Har han i Skatteaaret fast Ophold i flere Kommuner i Riget, ansættes han i hver af Kommunerne kun til forholdsmæssigt Bidrag, der navnlig bliver at fordele efter den Tid han har personligt Ophold i hver af dem. — Fast Ophold af kortere Varighed end 3 Maaneder kommer ikke i nogen Kommune i Betragtning til Begrundelse af Skattepligt, medmindre det er en Fortsættelse af et tidligere fast Ophold sammesteds, og det samlede Ophold udgør minst 3 Maaneder. I det Tilfælde, at en Person ikke i Skatteaaret har haft 3 Maaneders fast Ophold i nogen Kommune her i Landet, er dog enhver Kommune, hvori han i Skatteaaret har haft fast Ophold, berettiget til at beskatte ham i Forhold til dette Opholds Varighed, naar Opholdets Varighed ikke er under een Maaned. Dersom et midlertidigt Ophold i en Kommune har været forbundet med Udøvelse af Næringsdrift med Verksted, Udsalgssted eller Forretningslokale, er enhver Kommune, i hvilken nogen har haft saadant Ophold, berettiget til at beskatte ham i Forhold til dette Opholds Varighed, uanset at denne er under 3 Maaneder, naar den dog ikke er under een Maaned. — Indenrigsministeren afgør, hvorvidt Udlændinge, der uden at drive borgerligt Erhverv tage Ophold i en Kommune, ere skattepligtige.

§ 4.

Den, der saaledes er ansat til at svare Skat, skal svare Bidrag for Tiden fra den 1ste i den efter Tilflytningen følgende Maaned, dog i intet Tilfælde for en tidligere Tid end det Halvaar, i hvilket der er meddelt paagældende Underretning om den skete Skatteansættelse.

§ 5. Den, der i Skatteaarets Løb fraflytter en Kommune, skal svare Skat til denne saa længe, indtil han bliver skattepligtig til den Kommune, til hvilken han er flyttet, (jfr § 4), dog i intet Tilfælde for længere Tid end til Udløbet af det Fjerdingsaar, i hvilket han er fraflyttet.»

I Danmark utfärdades den 21 augusti 1908 en »Lov vedrørende anvendelse af udenlandske Arbejdere til Arbejde i visse Virksomheder samt det offentliges Tilsyn dermed». Då kännedom om denna lag torde

*Danska lagen
om utländska
arbetare.*

vara av betydelse för bedömande av det i andra punkten av förevarande motion framställda yrkandet, meddelas dess innehåll här.

§ 1.

Närvärende Lovs Bestämmelser komme til Anvendelse, naar udenlandske Arbejdere, der ikke fæstes som Tyende, antages til Arbejde her i Landet uden forinden at have haft uafbrudt Ophold sammesteds i mindst 2 Aar, for saa vidt det paagældende Arbejde er knyttet til Landbrug, Skovbrug, Havebrug, Teglværk, Tørveskær, Rørskær, Grus-, Ler- og Mergelgravning, Stensamling m. v.

Indenrigsministeren er bemyndiget til at bestemme, at udenlandske Arbejdere, der antages til legemligt Arbejde i anden Virksomhed end ovennævnt, skulle indtages under Lovens Bestämmelser.

§ 2.

Det paahviler vedkommende Arbejdsgiver senest inden 4 Døgn efter de paagældende Arbejders Ankomst til Bestemmelsesstedet at foretage skriftlig Anmeldelse herom til Stedets Politimester.

Den fornævnte Anmeldelse til Politimesteren skal indeholde Oplysning om:

1) De ankomne Arbejders Antal, særskilt for Mænd, Kvinder og Børn, samt Arbejdernes Nationalitet og Hjemland. For Personer under 16 Aar uden Forældres Medfølg angives saa vidt muligt Forældre eller Værger samt disses Opholdssted.

2) Saafremt Arbejderne ledsages af en Formand eller Fører, dennes Navn og Hjemsted.

3) Den Institution, Forening eller Enkeltmand i Ind- eller Udland, hvis Bistand Arbejdsgiveren maatte have benyttet ved Antagelsen af de paagældende Arbejdere,

4) Tidsrummet, for hvilket de fremmede Arbejdere ere fæstede.

5) Den almindelige eller særlige Beskaffenhed af Arbejdet, hvortil de paagældende Arbejdere agtes anvendt, samt

6) Beliggenheden og nærmere Beskrivelse af den Arbejderne anviste Fællesbolig (Kaserne) med Angivelse af Rumforhold og de enkelte Soverums Belægning. Indenrigsministeriet udfærdiger Blanketter til Brug ved den omhandlede Anmeldelse.

Saafremt de paagældende Arbejdere her i Landet overflyttes fra et Arbejdssted til et andet, paahviler det den Arbejdsgiver, fra hvis Tjeneste de afaa, at gøre Anmeldelse til den Politiovrighed, hos hvem Arbejderne ere tilmeldte, medens det paahviler vedkommende nye Arbejdsgiver til sit Arbejdssteds Politiovrighed at gøre Anmeldelse i Henhold til fornævnte Regler (Pkt. 1—6), hvorhos der i Anmeldelsen skal tilføjes Oplysning om den tidligere Arbejdsgivers Navn og Bopæl.

Dersom en udenlandsk Arbejder er syg ved Ankomsten til Bestemmelsesstedet, paahviler det Arbejdsgiveren uopholdelig paa sin Bekostning at tilkalde en Læge til Undersøgelse af de ankomne Arbejders Sundhedstilstand, saaledes at der i fornødent Fald træffes Foranstaltning til Forebyggelse af Smittefare.

§ 3.

Saafremt de paagældende udenlandske Arbejdere ere antagne af flere Arbejdsgivere i Forening til fælles Anvendelse i Deltagernes Virksomhed kunne de Arbejdsgiveren ifølge nærværende Lov paahvilende Forpligtelser varetages af en enkelt Person som Forretningsfører, men Ansvar for Overholdelsen af Lovens Regler kan dog af det offentlige gøres gældende imod enhver af de paagældende Arbejdsgivere.

Den i § 2 paabudte Anmeldelse til Politimesteren skal i disse Tilfælde indeholde underretning om samtlige Arbejdsgiveres Navn og Bopæl samt eventuelt om Forretningsføreren Navn og Bopæl.

§ 4.

Det paahviler vedkommende Arbejdsgiver at sørge for, at der mellem ham og de af ham antagne udenlandske Arbejdere inden 14 Dage efter disses Ankomst til Bestemmelsesstedet oprettes skriftlig Kontrakt i en af Indenrigsministeren autoriseret Form. Trykte Blanketter til saadan Arbejdskontrakt blive at tilvejebringe ved Foranstaltning af Indenrigsministeren, der ligeledes træffer Bestemmelse med Hensyn til Forhandlingen af Blanketter og den Betaling, der vil være at erlægge for samme.

Kontrakten underskrives af Arbejdsgiveren og af samtlige Arbejdere med Navn eller Mærke, efter at der er givet Arbejderne Lejlighed til personlig eller ved dertil udvalgte Tillidsmænd nøje at gennemgaa Kontraktens enkelte Bestemmelser. Saafremt samtlige Arbejdere maatte være ude af Stand til ved Læsning at gøre sig bekendt med Kontraktens Indhold, paahviler det Arbejdsgiveren i fornødent Fald paa egen Bekostning at drage Omsorg for den nødvendige sprogkyndige Bistand.

Arbejdsgiveren attesterer ved særskilt Paategning paa Kontrakten, at der forinden dennes Underskrift i Overensstemmelse med nærværende Paragrafs 2det Stykke er meddelt Arbejderne nøjagtig Oplysning om de enkelte Kontraktsbestemmelser.

§ 5.

Kontrakter, som ikke oprettes i den i Henhold til § 4 autoriserede Form, ere, for saa vidt de ere oprettede udenfor Landet, gyldige overfor den paagældende Arbejdsgiver, men kunne ikke gøres gældende imod Arbejderne, hvorimod Kontrakter, der ere oprettede her i Landet, kun ere gyldige, naar de ere oprettede i den autoriserede Form. Undladelse af at oprette behørig autoriseret Kontrakt paadrager vedkommende Arbejdsgiver Ansvar efter nærværende Lov § 16.

Saafremt Arbejdsgiveren har antaget en Entreprenør for Arbejdet, saaledes at Arbejdsgiveren ikke træder i direkte Kontraksforhold til de paagældende Arbejdere, paahviler det dog Arbejdsgiveren under Ansvar efter Lovens § 16 at drage Omsorg for, at behørig Kontrakt i Overensstemmelse med Reglerne i § 4 oprettes mellem vedkommende Entreprenør og de enkelte Arbejdere. Arbejdsgiveren hæfter i saa Fald som Kautionist og Selvskyldner for Erlæggelsen af de Arbejderne tillkommende

Ydelser og er derhos berettiget til at udbetale den hver enkelt Arbejder tilkommende Betaling direkte til denne mod sammes Kvittering. For Tab, der maatte paadrages Arbejdsgiveren som Følge af den ommeldte Hæftelse, kan denne søge Dækning hos Entreprenøren.

§ 6.

Enhver Kontrakt udfærdiges i mindst to ligelydende Eksemplarer med originale Underskrifter, hvoraf det ene Eksempel bevarer af Arbejdsgiveren, medens det andet overgives Arbejderne. Saafremt der er antaget en Entreprenør for Arbejdet (jfr. § 5, 2det Stykke), skal Kontrakten udfærdiges i tre Originaler, der bevarer henholdsvis af Arbejdsgiveren, Arbejderne och Entreprenøren.

§ 7.

Inden 14 Dage efter Arbejdernes Ankomst til Bestemmelsesstedet paahviler det vedkommende Arbejdsgiver at forsyne hver enkelt Arbejder med en Afregningsbog, hvori der hver Lønningsdag ved Arbejdsgiverens Foranstaltning indføres, hvad den paagældende Arbejder har fortjent i Arbejds løn, samt hvor meget der er ham udbetalt. Arbejdsgiveren er ansvarlig for Rigtigheden af det Afregningsbogen i saa Henseende tilførte, selv om Arbejds lønnen udbetales de enkelte Arbejdere gennem en Mellemand. Enhver Arbejder er berettiget til selv at opbevare sin Afregningsbog og til ved Hjemreisen at medtage samme.

Afregningsbogens Indretning autoriseres af Indenrigsministeren; dens Tekst skal affattes paa Dansk med vedføjet Oversættelse i de paagældende Arbejders Modersmaal.

Autoriserede Afregningsbøger forhandles for en av Indenrigsministeren fastsat Betaling.

§ 8.

Naar en udenlandsk Arbejder, der har Bopæl hos vedkommende Arbejdsgiver, bliver syg, er Arbejdsgiveren pligtig at drage Omsorg for, at der snarest mulig skaffes vedkommende den fornødne Hjælp, eventuelt ved Tilkaldelse af Læge og Ydelse af Medicin eller Indlæggelse paa et Sygehus. Arbejdsgiveren er derhos i alle Tilfælde, hvor Sygdommen icke skyldes utilbørligt Forhold fra Arbejderens Side, overfor det offentlige pligtig at bære Udgifterne ved Sygebehandlingen, derunder Lægerhjælp, Medicin samt i fornødent Fald Sygehusudgifter, dock ikke udover et Tidsrum av 6 Maaneder.

Ved den i Medfør av § 4 autoriserede Kontrakt kan der træffes Bestemmelse om, at det paahviler Arbejdsgiveren at holde de af ham antagne Arbejdere forsikrede mod Sygdom samt mod Følger af Ulykkestilfælde under Arbejdet, hvor saadan Forpligtelse ikke allerede maatte paahvile Arbejdsgiveren ifølge Lov Nr. 4 af 7. Januar 1898 eller den i øvrigt gældende Lovgivning.

Indenrigsministeren bemyndiges til at meddele en hele landet omfattende Forening til Forsikring af udenlandske Arbejdere i Sygdomstilfælde offentlig Anerkendelse som Sygekasse med et aarligt Statstilskud af 1 Kr. for hver forsikret Arbejder.

Naar en saadan Sygekasse er bleven anerkendt, er enhver Arbejdsgiver, der beskæftiger de i § 1 nævnte Arbejdere, pligtig at forsikre sine udenlandske Arbejdere i denne. Det bliver da at anføre i den i § 4 nævnte Kontrakt, at de udenlandske Arbejdere skulle være forsikrede mod Sygdom.

§ 9.

Ved den i Medfør af § 4 autoriserede Kontrakt fastsættes, i hvilke Tilfælde henholdsvis Arbejdsgiver eller Arbejder er berettiget til at hæve Kontrakten forinden Udløbet af dennes Gyldighedstid. Endvidere skal der i Kontrakten ved Overenskomst mellem Parterne træffes nøjagtige Bestemmelser om Arbejdsloønnens Størrelse og Udbetaling (Dagløn og Akkord), Arbejdstid, Fridage, samt Udredelsen af Omkostningerne ved Arbejdernes Rejser fra deres Hjemland til Arbejdsstedet og tilbage til Hjemlandet efter Kontraktens Udløb.

Der kan ikke ved Kontrakten tillægges Arbejdsgiveren Ret til at ikende Arbejderne Bøder for begaaede Forseelser eller Forsømmelser.

§ 10.

Saafrømt der af Arbejdsgiveren anvises de paagældende Arbejdere en fælles Bolig (Kaserne), skal det med Hensyn til Boligens Indretning m. v. paases, at følgende Forskrifter iagttages:

1) Boligen skal være tørt og sundt beliggende. Tag og Mure skulle være tætte; ethvert Beboelsesrum skal være tilstrækkelig forsynet med Vinduer, der kunne aabnes. Der skal ved Boligen være let Adgang til godt Drikkevand, fornødent Afløb samt forsvarligt indrettede og renholdte Retirader.

2) Boligen skal indeholde Køkken med Ovn, Spiserum samt de efter Antallet af Beboere fornødne Soverum. Hvis det samlede Antal Beboere overstiger 20, skal der, hvor Omstændighederne efter Embedslægens Skøn udkræve det, indrettes en særskilt Sygestue.

3) Soverum for ugifte Mænd og Kvinder skulle være fullstændig adskilte uden indbyrdes Forbindelse. Der skal anvises hvert Ægtepar et særskilt Soverum.

4) I Soverum skulle alle Sengesteder anbringes paa Gulvet med fornødent Melleumrum og maa ikke indrettes over hinanden. Sengesteder til mere end 2 Personer maa ikke benyttes.

5) Det skal paases, at Soverum kun belægges med et efter Rummets Størrelse passende Antal Personer, samt at Rummene ere forsynede med et tilstrækkeligt Antal Vinduer, der i Ventilationsøjemed kunne aabnes.

I øvrigt skulle Sundheds-, Bygnings- og Brandpolitilovgivningens Forskrifter nøje overholdes med Hensyn til de paagældende Boliger.

Arbejdsgiveren er ansvarlig for Overholdelsen af de fornævnte Paabud.

§ 11.

Det paahviler Arbejdsgiveren at paase, at Boligen holdes i ren og ordentlig Stand samt daglig ulluftes.

§ 12.

Inden 1 Maaned efter Modtagelsen af den i § 2 ommeldte Anmeldelse skal Politiet indfinde sig paa vedkommende Arbejdssted dels for at paase, at behørig Kontrakt er udfærdiget (jfr. § 4), og at Afregningsbøger (jfr. § 7) føres, dels for at besigtige Boligens Indretning (jfr. § 10). Saafremt Mangler i saa Henseende forefindes, kan der af Politimesteren forelægges Arbejdsgiveren en kort Tidsfrist til disses Afhjælpning. Hvis Sundheds-, Bygnings- og Brandpolitilovgivningens Forskrifter findes at være overtraadte, bliver der av vedkommende Myndigheder at træffe Foranstaltning til Sagens Paatale.

§ 13.

I Tilfælde af Tvist mellem Arbejdsgiver og Arbejdere paahviler det den stedlige Politimester, naar en af Parterne herom henvender sig til ham, ved sin Mægling at søge Forlig tilvejebragt mellem Parterne angaaende Forstaaelsen af de kontraktmæssig vedtagne Vilkaar m. v.; den herved fornødne sproglige Bistand bekostes af Arbejdsgiveren, for saa vidt Sagens Afgørelse gaar denne imod; i andet Fald afholdes Udgiften af det offentlige. Efter Sagens Beskaffenhed skal Politimesteren være bemyndiget til at bestemme, at de paagældende Arbejdere, medens Mæglingen vedvarer, skulle beholde deres Bolig og Kosttillæg hos Arbejdsgiveren uden at være pligtige til at deltage i Arbejdet, samt at Arbejderne kun kunne søge Arbejde andetsteds efter derom at have givet behørig Meddelelse til Politiet.

§ 14.

Dersom en Arbejdstvist ikke bilægges ved Mægling i Henhold til Reglerne i § 13, samt naar udenlandske Arbejdere, der have arbejdet her i Landet, melde sig til Øvrigheden som subsistensløse, skal det ved et inden Politiretten optaget Forhør søges oplyst, om der i det enkelte Tilfælde fra Arbejdsgiverens eller Arbejderens Side foreligger Kontraktsbrud, samt om nogen af Parterne har gyldigt Krav paa Arbejdsvederlag (derunder Rejsepenge) eller Skadeserstatning hos Modparten. I fornødent Fald kan der ved en af Dommeren inden Politiretten afsagt Kendelse træffes Afgørelse med Hensyn till paastaaet Misligholdelse af Kontrakten fra Arbejdsgiverens eller Arbejderens Side og træffes Bestemmelse om Kontraktens Ophævelse og Parternes indbyrdes Krav samt om Udlevering af Parternes Ejendele. Endvidere kan det ved Kendelse paalægges den Arbejdsgiver, hvis retsstridige Forhold findes at have foranlediget Kontraktens Afbrydelse, at godtgøre vedkommende offentlige Kasse Udgifterne ved Arbejdernes Underhold for offentlig Regning samt Udsendelse af Landet. saafremt saadan Udsendelse sker ved Politiets eller Fattigvæsenets Foranstaltning. De ved fornævnte Kendelser godkendte Fordringer kunne inddrives ved Udpantning. Appelleres Kendelser, hvilket sker efter Reglerne for private Politisager, eller Udpantninger, og vedkommende Arbejdere ikke have kendt Opholdssted her i Landet, vil Politiet, hvis Appelinstanten giver Arbejderen Medhold, paa dennes Vegne have at foretage de fornødne Skridt til, at det Arbejderen tilkommende Beløb inddrives og tilstilles hans Hjemlands herværende Konsulat til videre Foranstaltning. Appelstævning kan, saafremt vedkommende Arbejder ikke har kendt Opholdssted

her i Landet, paa dennes Vegne forkyndes for Politiovrigheden paa det Sted, hvor Sagen er behandlet i første Instans.

Udskrift af det paagældende Forhør og af afsagte Kendelser tilstilles Indenrigsministeriet, naar Sagen endelig er afgjort.

§ 15.

Den, der ved Løfter eller anden Paavirkning retsstridig bevæger udenlandske Arbejdere til at udeblive fra eller i Utide at forlade det af dem kontraktmæssig overtagne Arbejde, straffes med en vedkommende Kommunes Hjælpekasse tilfaldende Bøde fra 50 til 1,000 Kr., for saa vidt højere Straf ikke efter den almindelige Straffelovgivning maatte være forskyldt. Saadant Forhold behandles som en offentlig Politisag. Under Sagen kan der efter derom nedlagt Paastand tilkendes den skadelidende Arbejdsgiver Erstatning.

§ 16.

Undladelse af at opfylde Forskrifterne i nærværende Lovs §§ 2, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11 og 13 straffes med Bøder fra 5 til 100 Kr., hvilke Bøder idømmes under en offentlig Politisag og tilfalde vedkommende Kommunes Hjælpekasse.

Med samme Straf anses under en offentlig Politisag den af Parterne (Arbejdsgiver, Bestyrer eller anden Stedfortræder og Arbejder), der tilføjer den anden Part slag eller anden legemlig Vold, for saa vidt højere Straf ikke efter den almindelige Straffelovgivning maatte være forskyldt.

§ 17.

I Tilfælde af, at en Arbejdsgiver lader Driften af den paagældende Virksomhed varetaget af en Bestyrer eller anden Stedfortræder, er denne ansvarlig for Overholdelsen af Forskrifterne i nærværende Lovs §§ 2, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11 og 13, medens Arbejdsgiveren hæfter personlig for de ham kontraktmæssig paahvilende Ydelser saavel som eventuelt for Skadeerstatning i Medfør af Lovens § 14.

§ 18.

Det paahviler vedkommende Politimester og Embedslæge at føre Tilsyn med Overholdelsen af de sanitære Forholdsregler i denne Lov. Desuden er Indenrigsministeren bemyndiget til at beskikke en eller flere Tilsynsmænd til at føre Kontrol og yde Bistand ved Gennemførelsen af nærværende Lovs Forskrifter. De paagældende Tilsynsmænd samt Politiet og Embedslægen skulle have uhindret Adgang til alle Arbejdssteder og Boliger for udenlandske Arbejdere; Tilsynsmændene -- saavel som Politiet -- kunne derhos fordrø sig Kontrakter og Afregningsbøger forelagte.

Endvidere skal Indenrigsministeren være bemyndiget til at udfærdige nærmere Forskrifter angaaende Opbevaring hos Politiovrigheden af udenlandske Arbejders Pas og andre Legitimationspapirer under Arbejdernes midlertidige Ophold her i Landet.

Udgifterne til Rejser, Befordring, sproglig Bistand m. v. for Tilsynet bevilges ved de aarlige Finanslove.

Om Tilsynets Virksomhed afgives aarlig Beretning, der offentliggøres ved Indenrigsministerens Foranstaltning.

§ 19.

Nærværende Lov gælder ikke for Færøerne.

Forslag til Revision af Loven bliver at forelægge senest for den i Aaret 1911 sammentrædende ordentlige Riksdag.

*Utlänningars
skyldighet en-
ligt gällande
svensk lag.*

Enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt den 28 oktober 1910 3 § 1 mom. tillkommer skyldighet att erlægga inkomstskatt »utlänning för inkomst av här belägen fast egendom eller av näring, som här bedrivits, för härifrån uppburen lön eller pension samt för utdelning å aktier i svenska aktiebolag och å lotter i solidariska bankbolag; skolande utlänning, som på grund av vistelse här i riket för annat ändamål än idkande av studier är eller bör vara härstädes mantalsskriven, erlægga inkomstskatt jämväl för annan inkomst, som av honom här förvärvats eller härifrån åtnjutits, ävensom för inkomst, som, utifrån införd, av honom här använts».

Förmögenhetsskatt erlægges enligt 12 § i samma förordning av utlänningar för förmögenhet, som är här i riket nedlagd.

Enligt 18 § inträder för utlänningar skatteplikten, så snart det taxerade beloppet uppgår till 100 kronor.

Skyldiga att utgöra inkomstbevillning äro enligt förordningen angående bevillning av fast egendom samt av inkomst den 28 oktober 1910, 10 § »utlänning för inkomst av näring, som här bedrivits, och för härifrån uppburen lön eller pension; skolande utlänning, som på grund av vistelse här i riket för annat ändamål än idkande av studier är eller bör vara härstädes mantalsskriven, erlægga bevillning jämväl för annan inkomst, som av honom här förvärvats eller härifrån åtnjutits, ävensom för inkomst, som, utifrån införd, av honom här använts».

*Antalet
utländska
jordbruks-
arbetare i
Sverige.*

Av kommerskollegii avdelning för arbetsstatistik har utgivits en publikation med titeln »Utländska jordbruksarbetare i Sverige år 1907». Av denna undersökning inhämtas, att under säsongen 1907 vid jordbruksarbete i södra Sverige voro sysselsatta 1,174 utländska arbetare, varav 414 män och 760 kvinnor. Dessa åtföljdes emellertid av sammanlagt 118 andra personer, nämligen 30 uppsyningsmän, 24 kvinnor med utslutande uppgift att ombesörja vissa husliga göromål samt 64 barn. Sammanlagt uppgick sålunda antalet lithörande personer till 1,292.

Därjämte funnos sammanlagt 386 personer av galizisk, polsk eller

ryska nationalitet, vilka under någon del av sommarsäsongen 1907 voro anställda i Sverige.

Sistnämnda arbetare voro dels inkallade i anledning av strejk vid ett antal större gårdar i Malmöhus län, dels anställda som säsongarbetare vid industriella företag, såsom vid en kaolinfabrik i Kristianstads län, vid ett kalkverk i Gottlands län och en torvströfabrik i Kristianstads län.

Enligt vad utskottet i socialstyrelsen inhämtat, torde antalet utländska säsongarbetare för närvarande vara ungefär detsamma som år 1907, möjligen något mindre med anledning av den på senaste åren minskade betarealen i Skåne.

Förutom de säsongarbetare av övervägande galizisk nationalitet, som årligen inkallas till betodlingen, huvudsakligen i Skåne, förekomma även i andra delar av landet utländska säsongarbetare. Så är särskilt fallet i Norrland, där finska arbetare i stort antal årligen sysselsättas vid sågverken och gruvorna. Någon uppgift å antalet dylika arbetare, vilka givetvis också komme att beröras av i förevarande motion föreslagna åtgärder, har utskottet dock icke kunnat erhålla.

Motionärens första yrkande, vilket avser införande av skatteplikt för utländska undersåtar, som här i riket åtaga sig eller utföra arbete, utan att för närvarande vara underkastade skatt till stat och kommun, vill utskottet för sin del tillstyrka. Det synes nämligen utskottet vara uppenbart, dels att det allmänna bör äga rätt till skatter även av utlänningar, som mera tillfälligt förtjäna sitt uppehälle här i landet, dels också att rättvisan fordrar, att svenska arbetare i detta avseende icke ställas i en sämre ställning än med dem konkurrerande utländsk arbetskraft. Om häremot invändes, att det antal utländska arbetare, saken skulle gälla, är så obetydligt och den arbetsförtjänst, de här förvärva, så ringa, att några särskilda åtgärder för deras skull ej böra vidtagas, vill utskottet genmäla, dels att det rent principiellt sett dock bör ordnas så att ifrågavarande personer få betala skatt för sin här i landet förvärvade inkomst, dels också att det dock gäller något tusental personer årligen och en inkomst på måhända flera hundra tusen kronor för varje år, som under nuvarande förhållanden går fri från skatt till stat och kommun. Ur kommunal skattesynpunkt torde för övrigt åtminstone i vissa kommuner beskattningen av utländska arbetares inkomster vara av ganska stor betydelse ifråga om skatternas storlek.

Det sätt, som bör tillämpas för utfående av ifrågavarande skatter, anser utskottet böra överlämnas till prövning vid en blivande utredning.

*Utskottets
yttrande.*

Antingen torde bestämmelserna ifråga kunna anknytas direkt till gällande skatteförordningar, eller kunde det tänkas att en särskild »inregistreringsavgift» finge erläggas för hit inkommande utländska arbetare, en avgift som då till sitt belopp skulle ställas i proportion till den inkomst arbetarna ifråga här skulle erhålla. I förstnämnda fall böra givetvis särskilda grunder rörande avdragen fastslås, enär den reella behållningen av skattskyldigheten eljes bleve av föga betydelse, då de utländska säsongarbetarna vanligen arbeta endast några månader och den sammanlagda arbetsförtjänsten per man oftast torde understiga 500 kronor om året. I båda fallen torde det bliva nödvändigt, att arbetsgivarne finge garantera skatternas inbetalande. Då bevillningsutskottet vid 1909 års riksdag anförde, att skatternas erläggande genom arbetsgivarne lätt skulle som konsekvens medföra liknande förhållanden för svenska arbetare, vilka därigenom komme att ställas i ett icke önskvärt beroende av arbetsgivarne, torde enligt utskottets mening häremot kunna anföras, att de särskilda bestämmelser, statsmakterna kunna finna erforderliga med avseende på hit inkomna utländska arbetare, ingalunda kunna prejudicera liknande bestämmelser för svenska arbetare.

Skola emellertid de grunder för utländska säsongarbetares skattskyldighet, vilka kunna bliva av statsmakterna fastställda, medföra önskad effektivitet, böra dessa enligt utskottets mening kompletteras med särskild förordning angående uppsikt över dylika arbetare. Frågan om sådan uppsikt har såsom av ovan återgivna historik framgår varit föremål för övervägande i samband med behandlingen av lagförslaget angående förbud för vissa utlänningar att här i riket vistas. Föredragande departementschefen har till statsrådsprotokollet anført, att han i likhet med lagrådet ansåg frågan om anmälningsskyldighet för utlänningar icke böra behandlas i samband med ovan omnämnda lagförslag utan att den sammanhänge med frågan om utländsk arbetskrafts användande inom landet och villkoren därför, vilken fråga borde regleras genom en särskild lag. Utskottet hyser den uppfattningen, att ett verkligt statsintresse kräver, det denna sak med det snaraste bliver ordnad. Kommerskollegium har också bestämt framhållit nödvändigheten av föreskrifter, på grund av vilka polismyndigheterna kunde erhålla kännedom om alla i riket vistande utlänningar. I Danmark och Norge, vilka med hänsyn till ifrågavarande förhållanden måste anses med vårt land närmast jämförliga, innehåller lagstiftningen på detta område bestämmelser om anmälningsskyldighet. Och det måste, såsom lagutskottet vid 1913 års riksdag framhöll, anses önskvärt, att lagstiftningen i hithörande frågor i de tre nordiska länderna såvitt möjligt

anordnas efter samma principer, även om i vårt land rådande särförhållanden påkalla åtskilliga olikheter i detaljerna.

Den särskilda förordning rörande utländska arbetare, som motionären begärt och utskottet finner erforderlig, skulle emellertid icke endast innehålla bestämmelser om uppsikt över dylika arbetare utan jämväl i likhet med den danska lag, som ovan återgivits, reglera deras vistelse och trygga deras rättigheter här i landet.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet med anledning av herr Nilssons i Kristianstad förevarande motion, nr 210, hemställa,

att andra kammaren ville för sin del besluta, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om

1) dels utredning, huruvida och under vilken form utlänningar, som i Sverige åtaga sig eller utföra arbete, utan att enligt hittills gällande föreskrifter vara här i landet underkastade inkomstbevillning eller bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, böra åläggas skatteplikt till stat och kommun;

2) dels utredning, huruvida och i vilken form en förordning, som reglerar dessa arbetares vistelse i riket, är behöflig;

samt att härefter för riksdagen framläggas de förslag, vartill utredningen må giva anledning.

Stockholm den 14 juli 1914.

På utskottets vägnar:

W. BÄCKSTRÖM.

I förevarande ärendes slutbehandling hava inom utskottet deltagit: herrar Bäckström, Leksell, Nilsson i Kristianstad, Molin i Dombäcksmark, Andersson i Resebo, Lindqvist i Kosta, Holm, Åkerlindh¹⁾, Lindmark och Anderson i Knapasjö¹⁾.

¹⁾ Icke närvarit vid utlåtandets justering.